

КАГАНОВСЬКА

Тетяна Євгеніївна — доктор юридичних наук, професор, ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

СПІВПРАЦЯ КАРАЗІНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ З НАЦІОНАЛЬНОЮ АКАДЕМІЄЮ НАУК УКРАЇНИ

Шановний Анатолію Глібовичу!

Шановні члени Президії!

Шановні учасники Загальних зборів НАН України!

Насамперед хочу подякувати за надану мені можливість виступити на цьому важливому заході та коротко розповісти про співпрацю Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна з Національною академією наук України, про наші спільні результати, про те, як ми долаємо виклики воєнного часу, і про наші плани на майбутнє.

З перших днів повномасштабної агресії наш університет опинився на прифронтовій території. Однак, незважаючи на практично безперервні обстріли Харкова і велику кількість уражень університетської інфраструктури, ми маємо на сьогодні такі показники: 781—790-та позиція в глобальному масштабі і друге місце серед українських закладів вищої освіти в міжнародному академічному рейтингу QS; друга позиція у незалежному рейтингу наукової продуктивності National H-index — середній індекс Гірша університету становить 92 (він навіть трошки зріс за роки війни).

За кожним із цих показників стоїть титанічна робота каразінської спільноти, завдяки якій ми вистояли і продовжуємо розвиватися. Саме тому, на мою думку, головним нашим досягненням є те, що ми зберігаємо науково-педагогічний склад нашого університету.

Університет пройшов державну атестацію Міністерства освіти і науки України за п'ятьма напрямками: за напрямками «природничо-математичний» і «суспільний» нас віднесено до категорії «А», за напрямком «інженерно-технологічний» — до категорії «Б», а за напрямками «біомедичний» та «гуманітарно-мистецький» — до категорії «В».

І ми добре розуміємо, що навіть сьогодні, під час війни, нам потрібно думати про розвиток дослідницької бази і наукової інфраструктури. За підтримки Міністерства освіти і науки

України та завдяки фінансуванню від Світового банку минулого року ми отримали наукове обладнання майже на \$1,5 млн. Так, наша біомедична лабораторія має тепер унікальний роботизований біопринтер, виготовлений за індивідуальним замовленням. Слід зазначити, що в країнах Європи налічується всього 14 таких біопринтерів, і один із них — у Каразінському університеті.

Фундаментом партнерства Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна з Національною академією наук України є договір про співробітництво — системний інструмент відтворення наукового потенціалу. Інтеграція освітнього процесу з інфраструктурою академічних установ забезпечує доступ студентів до сучасного обладнання, їхню участь у реальних дослідницьких експериментах на базі інститутів. Залучення до освітнього процесу провідних науковців з інститутів НАН України через гостьові лекції, спільне керівництво дисертаціями, майстер-класи та семінари формує безперервний цикл підготовки фахівців вищої кваліфікації, здатних ефективно працювати в умовах сучасних викликів задля зміцнення національної безпеки та повоєнного відновлення країни.

Співпраця з Академією наук — це не лише механізм забезпечення розвитку наукових досліджень в університеті. Це ще й інструмент збереження і відтворення кадрового наукового потенціалу України, забезпечення безперервності й тяглості наукових шкіл, що в нинішніх воєнних умовах набуває особливо важливого значення.

Про масштаб наукового партнерства Каразінського університету з установами НАН України свідчать такі цифри. Кожна п'ята публікація співробітників університету у фахових виданнях, які входять до бази даних Scopus, продукується у співавторстві з вченими з академічних інститутів. Щороку за результатами виконання спільних з НАН України дослідницьких проєктів оприлюднюється понад 100 статей у журналах найвищого рівня (Q1—Q2). У нашому університеті працюють 18 академіків і членів-кореспондентів НАН України, 8 з них є штатними працівниками. Ці дані вказують на

системну й результативну взаємодію та засвідчують високий рівень інтеграції університету з установами Академії.

Ключовою моделлю цієї взаємодії є так звана «дифузія кадрів», яка забезпечує безперервний цикл підготовки дослідника — від залучення студентів до наукової діяльності до становлення і подальшої самореалізації молодих учених в академічному середовищі. Цей процес посилює зворотна інтеграція, коли провідні науковці з інститутів НАН України викладають в університеті, формуючи тим самим відтворювальний контур наукових кадрів. Така модель зумовлює конкурентоспроможність харківської наукової школи у світовому науковому просторі.

Крім того, перехід від співпраці до глибокої інтеграції закладає архітектуру міждисциплінарної взаємодії. Поєднання результатів фундаментальних досліджень з прикладними науково-технічними рішеннями дозволяє знаходити відповіді на сучасні виклики — від створення нових матеріалів до розвитку цифрових технологій. Це створює середовище для формування міждисциплінарних команд і підготовки нового покоління дослідників.

Конкретні результати добре можна бачити на рівні факультетів. Так, фізичний, фізико-технічний та радіофізичний факультети демонструють стабільну наукову активність у ключових галузях — від ядерних технологій до фотоніки. Минулого тижня ми провели спільно з ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» міжнародну науково-технічну конференцію «Проблеми сучасної ядерної енергетики», в якій брали участь представники Євратома.

Отже, співпраця з Національною академією наук України має системний характер, охоплює широкий спектр дисциплін і реалізується через виконання спільних проєктів, проведення конференцій та розвиток наукових шкіл. Фактично формується єдиний науковий простір, який поєднує дослідницький потенціал Академії та освітню функцію університету.

Далі скажу про виклики, які постають сьогодні перед університетом.

Насамперед це значні руйнування інфраструктури, що істотно обмежують як освіт-

ню, так і наукову діяльність. Так, корпус фізико-технічного факультету, розташований у П'ятихатках, дуже близько до кордону з РФ, першого ракетного удару зазнав ще 27 лютого 2022 р. Усі ці роки об'єкт перебуває під постійними обстрілами, що призвело до масштабних руйнувань стін і даху, в будівлі не залишилося жодного вцілілого вікна. І це не просто руйнування споруди, це руйнування інституції, яка десятиліттями готувала висококваліфіковані кадри для ядерної енергетики — галузі, що забезпечує енергостійкість нашої держави і потребує сьогодні комплексного відновлення та модернізації.

Хочу висловити глибоку подяку нашим співробітникам, які після першого ж прильоту змогли евакуювати унікальне наукове обладнання, і ми розмістили його на інших, більш безпечних локаціях.

Лише офіційно зафіксовані збитки в цьому корпусі перевищують 70 млн грн, і університет не має змоги власними силами відновити будівлю. Загалом же по університету відкрито 39 кримінальних проваджень за фактами руйнувань нашої інфраструктури. За попередніми розрахунками, збитки оцінюються у понад 120 млн євро. Тому відновлення очевидно потребує консолідації зусиль і держави, і міжнародних партнерів.

Другий виклик, з яким стикається не лише наш університет, а й усі заклади вищої освіти країни, — це системне зниження інтересу до природничих спеціальностей. Так, за результатами минулорічного набору до нашого університету вступили близько 2000 першокурсників, з яких на природничі спеціальності — менш як

250. Звісно, можна сказати, що Харків є сьогодні прифронтовим містом, але така тенденція спостерігається по всій країні. Минулого року в Україні на хімічні спеціальності було подано не більш як 400 заяв. В умовах війни така ситуація вбачається загрозливою.

Третій і, мабуть, найсерйозніший виклик пов'язаний з ризиком розриву ланцюга підготовки науковців. Низький набір, втрата інфраструктури, скорочення викладацького контингенту формують дефіцит майбутніх дослідників. У перспективі 5—10 років це загрожуватиме зникненням цілих наукових шкіл і неможливістю відтворення наукових кадрів. Вирішення цієї проблеми потребує нової державної політики, яка б охоплювала державне замовлення з урахуванням стратегічних потреб природничих наук, фінансову мотивацію студентів, відновлення інфраструктури, підтримку молодих науковців і дослідницьких колективів. Ми неодноразово зверталися до центральних органів виконавчої влади, але поки що це питання не зрушилося з місця.

Сьогодні університети, на жаль, уже не в змозі самостійно підтримувати збереження наукових кадрів та унікальних наукових шкіл. Зазвичай ми дотували ті факультети, на яких був недобір, за рахунок контрактів іноземних студентів, але під час війни цього джерела зі зрозумілих причин уже немає. Тому звертаюся до вас з проханням підтримати університети в пошуку можливостей збереження наукових шкіл і наукових кадрів, насамперед з природничих спеціальностей. Впевнена, що ми зможемо знайти рішення і збережемо науку в Україні.

Дякую за увагу!

Tetyana Ye. Kaganovska
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4427-2038>

COOPERATION BETWEEN KARAZIN UNIVERSITY
AND THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE

Speech at the session of the General Meeting of the National Academy of Sciences of Ukraine, April 23, 2026

Cite this article: Kaganovska T.Ye. Cooperation between Karazin University and the National Academy of Sciences of Ukraine (speech at the session of the General Meeting of the National Academy of Sciences of Ukraine, April 23, 2026). *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.* 2026. (5): 35—37. <https://doi.org/10.15407/visn2026.05.035>